

İnsan Hakları, Kişisel Verilerin Korunması ve Ceza Muhakemesi Hukuku Açısından Önleyici Kolluk Hizmetleri ve İstihbari Çalışmalarda Toplu Veri ve Metadata Kullanımı

S u n a n

Prof. Dr. Murat Volkan DÜLGER

İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Polis ve Ceza Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması

Uluslararası Kongresi

Tarih: 14–15 Mayıs 2026 **Yer:** Polis Akademisi Gölbaşı Yerleşkesi, Ali Birinci Kültür Merkezi, Ankara

Düzenleyen Kurumlar: T.C. İçişleri Bakanlığı • Emniyet Genel Müdürlüğü • Polis Akademisi Başkanlığı

BİRİNCİ KISIM

- 1 Sorunun Ortaya Konulması
- 2 Hipotetik Senaryo: Platform Metadata'sına Dayalı Kitlesele Gözetim
- 3 Kavramsal Çerçeve: Metadata, Mozaik Etkisi, Bilgisel Özbekirleme
- 4 Anayasa m. 13 Filtresi: Üç Aşamalı Test
- 5 Anayasa m. 20 ve m. 22 Bağlamında Müdahalenin Yoğunluğu
- 6 Usuli Güvenceler ve Etkili Başvuru Hakkı

İKİNCİ KISIM

- 7 PVSK Ek m. 7'nin Yapısal Sınırları
- 8 AİHM İçtihadı: Weber Ölçütleri ve Big Brother Watch
- 9 AB Hukuku ve ABAD İçtihadı
- 10 Karşılaştırmalı Anayasa Hukuku (Almanya, ABD, BK, Fransa)
- 11 Veri Koruma İlkeleri ve Ceza Muhakemesi Felsefesi
- 12 Bütüncül Uygulama ve Sonuç

Giriş: Sorunun Ortaya Konulması

Dijitalleşme Çağında Devletin Veri Talebi

XXI. yüzyılda iletişim, ödeme, ulaşım, sağlık ve sosyal etkileşim büyük ölçüde dijital platformlara taşınmıştır.

Kamu otoritelerinin "suçla mücadele" ve "millî güvenlik" gerekçeleriyle dijital hizmet sağlayıcıların veri tabanlarına erişim talepleri hızla artmaktadır.

"Önce herkesin verisini alalım, sonra ayıklarız."

— Klasik bireyselleştirilmiş tedbirden kitlesel gözetim rejimine evrilen yaklaşım.

Çalışmanın Sorgulamaları

Hukuki Nitelik

Tüm kullanıcı evrenine ait kütük verisinin periyodik aktarımı hangi hukuki kategoride değerlendirilmelidir?

Anayasal Filtre

Hipotetik karar, Anayasa m. 13'ün ölçülülük ve demokratik toplum gereklerini karşılayabilir mi?

Uluslararası Standart

AIHS m. 8 ve ABAD içtihadındaki Weber Ölçütleri ile Big Brother Watch testini geçer mi?

Karşılaştırmalı Hukuk

Almanya, ABD, Birleşik Krallık ve Fransa anayasal içtihadı paralel uygulamayı nasıl konumlandırır?

VARSAYIM

Bir dijital hizmet sağlayıcının tüm kullanıcılarına ait kimlik, iletişim, konum, işlem ve bağlantı verilerinin — somut bir suç şüphesi veya kişi ayrımı yapılmaksızın — periyodik, sürekli ve aylık güncellenen bir veri akışı şeklinde kolluk ve istihbarat birimlerine aktarılması.

KİMLİK

Ad-soyad, T.C. kimlik no, kayıt bilgileri

İLETİŞİM

Telefon, e-posta, iletişim taraf bilgileri

KONUM

IP adresi, baz istasyonu, fiziksel adres

BAĞLANTI (Metadata)

İşlem kayıtları, oturum, etkileşim örüntüleri

Yapısal Dönüşüm

Klasik bireyselleştirilmiş tedbir mantığı: Önce hedef belirlenir, sonra ona ait veri toplanır.

Hipotetik model: Önce platformun tamamına ilişkin veri havuzu kurulur, sonra havuz içinden sorgulama yapılır.

Platform Metadata'sına Dayalı Kitlesele Gözetim

Belirli hedeflere indirgenmeksizin,

tüm kullanıcı evreninin kimlik, iletişim, IP, erişim, hesap ve bağlantı verilerinin topluca, sistematik ve süreklilik arz edecek biçimde kamu makamlarına aktarılmasıdır.

Bu mimari, **bireyselleştirilmiş tedbir mantığını tersine çevirir**; devlet önce belirli bir kişiyi hedeflememekte, önce veri havuzunu kurmakta, sonra o havuz içinden sorgulama imkânı edinmektedir.

Klasik vs. Hipotetik Model

	KLASİK TEDBİR	HİPOTETİK MODEL
Hedef	Belirli kişi / olay	Tüm kullanıcı evreni
Şüphe	Somut, kişiselleştirilmiş	Yok (ön-toplama)
Süre	Sınırlı süre	Periyodik / sürekli
Kapsam	Dar, parametrik	Geniş, ayırım gözetmez
Mantık	Bireyselleştirme	Veri havuzu + sorgulama

TANIM Metadata, bir iletişimin veya işlemin *içeriği* değil; o iletişimi/işlemi *çevreleyen* bilgiler bütünüdür: telefon numaraları, IP adresleri, oturum kayıtları, baz istasyonu konumları, oturum süreleri, bağlantı kalıpları ve cihaz tanımlayıcıları.

İÇERİK VERİSİ

Mesajın metni, sesin kendisi, görselin içeriği. Klasik anlamda en yoğun mahremiyet alanı.

TRAFİK VERİSİ (Metadata)

Kim, ne zaman, kiminle, nereden iletişim kurdu — iletişimi çevreleyen bilgi katmanı.

ABONE / KÜTÜK VERİSİ

Ad, adres, vergi no, telefon no — kullanıcı kaydına ilişkin temel kimlik verileri.

PARADİGMA DEĞİŞİMİ

Carpenter v. United States (2018): Metadata, içerik verisinden daha yoğun biçimde bireyin yaşamını (aile, siyasi, dini, mesleki, kültürel) ifşa edebilir. *Geleneksel "metadata daha az hassastır" varsayımı, büyük veri analitiği çağında geçerliliğini yitirmiştir.*

M o s a i c   E f f e c t

Mozaik Etkisi

Tek başına zararsız görünen veri parçacıklarının bir araya getirilerek, parçaların hiçbirinin tek başına ortaya çıkaramadığı bir bütünsel resmi ortaya koyması.

AD

IP

KONUM

TEL

MAİL

SAAT

OTURUM

CIHAZ

BAĞLANTI

→ Süper-mahrem profil

Yapısal Riskler

%87–95

Yeniden Tanımlanma Oranı

Posta kodu, doğum tarihi, cinsiyet gibi yarı-belirleyiciler çapraz eşleştirildiğinde bireyler %87–95 oranında yeniden tanımlanabilir (AOL, Netflix vakaları).

7 Gün

Carpenter Eşiği

ABD Yüksek Mahkemesi: 7 günlük baz istasyonu kaydı dahi kişinin fiziksel hareketlerine ilişkin makul mahremiyet beklentisini ihlal eder.

Algoritmik
Yönetimsellik

Rouvroy & Berns

Alta-bireysel veri parçacıklarından üst-bireysel profiller türetilir; bireyin öznelliğine başvurulmaksızın yönetim mümkün hâle gelir.

Volkszählungsurteil (BVerfG, 1983)

*Bilgisel Özbelleme Hakkı**informationelles Selbstbestimmungsrecht*

Kişi, kendi kişisel verilerinin açıklanması ve kullanımı üzerinde kural olarak **kendisi karar verebilmelidir**.

Sınırsız toplama, depolama, kullanma ve aktarmanın *özgür kişiliği tehdit edeceği* BVerfG tarafından açıkça vurgulanmıştır.

Online-Durchsuchung (2008): Bu mantık "bilgi teknolojisi sistemlerinin gizliliği ve bütünlüğü" hakkına evrilmiştir.

Chilling Effect

Soğutucu Etki

Sürekli veri toplama altyapısının kurulması, bireylerde "her an izleniyorum" hissini yerleştirir.

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

Öz sansür ve düşünce paylaşımının daralması

ÖRGÜTLENME

Sivil toplum aktivitesinin ve katılımın baskılanması

GAZETECİLİK

Kaynak korumasının zayıflaması, basın özgürlüğüne etki

VII Hedefli Toplama vs. Toplu/Ayrim Gözetmeyen Toplama

HEDEFLİ TOPLAMA

Targeted Collection

✓ **Belirli kişi/kategori odaklı**

Somut şüphe veya tehlike eşiği ile sınırlı.

✓ **Süre ve kapsam parametrik**

Önceden tanımlı yetki çerçevesi, hâkim onayı.

✓ **Anayasal denetime elverişli**

Ölçülülük testinden geçebilen, bireyselleştirilmiş tedbir.

✓ **Telafi imkânı mevcut**

Bildirim ve etkili başvuru yolu işlevsel.

TOPLU / AYRIM GÖZETMEYEN

Bulk / General and Indiscriminate

✗ **Tüm kullanıcı evreni kapsamlı**

Şüpheli/şüpheli-olmayan ayrımı yapılmaz.

✗ **Veri havuzu mimarisi**

Önce topla, sonra sorgula yaklaşımı.

✗ **ABAD: Şart m. 7, 8, 11 ile bağdaşmaz**

Tele2 Sverige (2016) ve La Quadrature du Net (2020) içtihadı.

✗ **Masumiyet karinesini erozyona uğratır**

Vatandaş baştan veri-deneği konumuna iter.

VIII Anayasa m. 13 Filtresi: Üç Aşamalı Test

Anayasa m. 13: (a) ilgili maddedeki sebepler, (b) kanunla öngörülme, (c) demokratik toplum düzeninin gerekleri, (d) ölçülülük ilkesi (elverişlilik – gereklilik – orantılılık).

1

KANUNİLİK

Quality of Law

Belirlilik + erişilebilirlik + öngörülebilirlik. Kitlesele gözetimde standart YÜKSELTİLİR.

HİPOTETİK MODEL: ZAYIF

Hangi koşulda hangi veriye erişileceği, suç tipi, süre ve teknik filtre tanımsız.

2

MEŞRU AMAÇ

Legitimate Aim

Suçla mücadele ve millî güvenlik amacının kâğıt üstünde değil, etkili biçimde gösterilmesi.

HİPOTETİK MODEL: TARTIŞMALI

Daha hafif tedbirle aynı amaca ulaşmak mümkünse, en geniş tedbir testi geçemez.

3

ÖLÇÜLÜLÜK

Proportionality

Elverişlilik – gereklilik – orantılılık. "En az müdahaleci araç" zorunluluğu.

HİPOTETİK MODEL: GEÇMEZ

Hedefli alternatif mümkünken, mozaik etkili kitlesele toplama orantısızdır.

YANSIMALI MÜDAHALE

Hipotetik karar yalnızca m. 20'deki kişisel verilerin korunmasına değil, m. 22'deki haberleşme özgürlüğüne de "yansımali" biçimde müdahale eder. *Malone v. UK*'ten itibaren AİHM içtihadı bunu "haberleşme" alanı içinde kabul etmektedir.

Anayasa m. 20 • Kişisel Verilerin Korunması

AYM kararlarında kişisel veri: "Belirli veya kimliği belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi."

Kapsama girenler: Ad, soyad, T.C. kimlik no, telefon no, IP adresi, konum, cihaz kimliği, oturum verileri.

"Sadece metadata" savunması: Anayasal müdahalenin ağırlığını azaltmaz. Modern dijital düzende metadata, çoğu zaman içerikten daha kapsayıcı profil çıkarımına imkân verir.

Anayasa m. 22 • Haberleşme Hürriyeti

AYM, AİHM içtihadıyla uyumlu olarak: İletişimin yalnız içeriği değil, "kim, kim ile, ne zaman, nereden" verisi de m. 22 kapsamındadır.

Malone v. UK (1984): İletişimin trafik verisi AİHS m. 8 anlamında haberleşme alanı içindedir.

AYM m. 148/3 yorum kaynağı: Zakharov, Big Brother Watch, Centrum för Rättvisa ve Szabó-Vissy içtihadı, Anayasa yorumunda bağlayıcı yorum kaynağıdır.

m. 40/2

USULİ
GÜVENCE**Kanun Yolu Gösterme Ödevi**

Devletin, ilgililere hangi kanun yollarına ve hangi sürede başvurabileceklerini belirtme yükümlülüğü.

⚠️ *Hipotetik kararın yol ve süre göstermemesi, daha esasa girilmeden hukuka aykırılık doğurur.*

m. 36

USULİ
GÜVENCE**Mahkemeye Erişim Hakkı**

Hak arama hürriyeti ile organik bağ. AYM, yol/süre gösterilmemesini bağımsız ihlal sebebi sayar.

⚠️ *Bildirim yokluğunda mahkemeye erişim kâğıt üstünde kalır.*

Dijital Miranda

USULİ
GÜVENCE**Şeffaflık İlkesi**

Veri sorumluları ilgilileri hakları konusunda bilgilendirmekle yükümlüdür.

⚠️ *Milyonlarca kullanıcı verisinin aktarıldığından haberdar olmayacaktır.*

AİHS m. 13

USULİ
GÜVENCE**Etkili Başvuru Hakkı**

Klass v. Almanya: Gözetimin sona ermesinden sonra dahi bildirim ve itiraz makul biçimde işlemelidir.

⚠️ *Süresiz bildirimsizlik AİHS m. 13 standartlarını karşılamaz.*

PVSK Ek m. 7, polise belirli ağır suçların önlenmesi amacıyla sınırlı bir önleme dinlemesi ve önleyici istihbarat yetkisi tanır. "Bilgi-belge talebi" mekanizması, *tüm kullanıcıları kapsayan bir veri aktarımına elverişli değildir*.

Hedefleme Zorunluluğu

"Hakkında tedbir uygulanacak kişinin kimliği, aracı, IP, kapsam ve süre" unsurları normun kişiselleştirilmiş tedbir kurgusunu açıkça gösterir.

Süre ve Yenileme Sınırı

Sürekli ve otomatik veri aktarımı, "tedbir" olmaktan çıkar ve "kalıcı rejim"e dönüşür; 3 aylık yargısal denetim mekanizması fiilen işlevsiz kalır.

Bağımsız Etkili Denetim

Ex post denetim ve telafi imkânı kitlesel rejimlerde kritik bir güvencedir. Hâkim kararı sırf formalite olamaz.

ULTRA VIRES — YETKİ AŞIMI: Bilgi-belge talebi yetkisinin milyonlarca masum kullanıcıyı kapsayan veri havuzu yetkisine dönüştürülmesi açık bir yetki aşımı işlemidir.

KVKK m. 28 İSTİSNASININ DAR YORUMU: İstisna anayasal muafiyet anlamına gelmez; m. 13 ve m. 20'nin zorunlu eşiklerini ortadan kaldırmaz.

XII AİHM Weber Ölçütleri: Big Brother Watch Sekiz Basamak Testi

Weber & Saravia v. Germany (2006) altı asgari ölçüt; Big Brother Watch v. UK (BD, 2021) iki ek güvence ile **sekiz basamaklı test**.

1 NEDENLER <i>Suç tipleri tanımı</i> Hipotetik: ZAYIF <i>Standart karşılanmıyor.</i>	2 KOŞULLAR <i>Kişi kategorileri</i> Hipotetik: YOK <i>Standart karşılanmıyor.</i>	3 SÜRE <i>Süre sınırı</i> Hipotetik: SÜRESİZ <i>Standart karşılanmıyor.</i>	4 TEMİNATLAR <i>İnceleme/saklama usulü</i> Hipotetik: BELİRSİZ <i>Standart karşılanmıyor.</i>
5 PAYLAŞIM <i>Üçüncü taraf aktarımı</i> Hipotetik: TANIMSIZ <i>Standart karşılanmıyor.</i>	6 SINIRLAR <i>İmha rejimi</i> Hipotetik: YOK <i>Standart karşılanmıyor.</i>	7 ÖNCEDEN <i>Bağımsız ön-yetkilendirme</i> Hipotetik: BİÇİMSEL <i>Standart karşılanmıyor.</i>	8 SONRADAN <i>Ex post denetim/başvuru</i> Hipotetik: İŞLEVSİZ <i>Standart karşılanmıyor.</i>

SONUÇ: Hipotetik aktarım modeli, AİHM'in sekiz basamaklı standardını **yapısal olarak karşılayamamaktadır**.

Roman Zakharov v. Russia

BD, 2015

Gözetim alanındaki takdir yetkisi sınırsız ifade edilemez; bireye keyfiliğe karşı yeterli koruma sağlayacak açıklıkta kanunda gösterilmelidir.

★ *Hâkim izni + ex post inceleme*

Szabó & Vissy v. Macaristan

2016

"Sanal olarak herkesi kapsayabilen" anti-terör gözetimi, strict necessity testi uygulanmaksızın AİHS m. 8 ihlali oluşturur.

★ *Katı gereklilik (strict necessity)*

Big Brother Watch v. UK

BD, 2021

Toplu erişimin yürütmeden bağımsız organca yetkilendirilmemesi; arama terimlerinin ve subject selectors'ın bağımsız onaydan geçmemesi yapısal kusur.

★ *End-to-end safeguards*

Centrum för Rättvisa v. Sweden

BD, 2021

Veri yabancı ortaklara aktarılırken mahremiyet menfaati değerlendirilmemesi; etkili ex post inceleme yokluğu yapısal eksikliklerdir.

★ *Uçtan uca denetim*

Direktif (AB) 2016/680 • Polis Direktifi (Law Enforcement Directive)

(i) Belirli, açık ve meşru amaçla işleme | (ii) Yeterli, ilgili, aşırı olmayan veri | (iii) Gerekli olandan uzun saklamama | (iv) Güvenlik tedbirleri | (v) Hesap verebilirlik | (vi) İlgili kişi haklarının güvencesi (bilgi, erişim, düzeltme, silme).

2014*Digital Rights Ireland*

2006/24 Veri Saklama Direktifi'nin Şart m. 7 ve 8'e aykırılığı; "genel ve ayırım gözetmeyen saklama" geçersiz.

2016*Tele2 Sverige / Watson*

Tüm abonelerin tüm haberleşme verilerinin genel ve ayırım gözetmeyen saklanması Şart'a aykırıdır.

2020*La Quadrature du Net*

Çizgi muhafaza edildi; yalnızca gerçek/mevcut/öngörülebilir ciddi millî güvenlik tehdidi varsa, süre sınırlı ve bağımsız denetimli istisna mümkün.

İşlev Kayması (Function Creep)

Başlangıçta terör veya millî güvenlik gibi ağır gerekçelerle oluşturulan veri sistemleri, zamanla daha geniş ve farklı amaçlarla kullanılmaya başlanabilir. Aylık periyotlarla sürekli akış, işlev kayması riskini yapısal olarak içerir.

Bundesverfassungsgericht (BVerfG) — Çok Katmanlı Veri Koruma İçtihadı

1983	1999	2008	2010	2013	2016	2020
<i>Volkszählungsurteil</i>	<i>G 10 Kararı</i>	<i>Online-Durchsuchung</i>	<i>Vorratsdatenspeicherung</i>	<i>Antiterrordatei</i>	<i>BKA-Gesetz</i>	<i>BND-Auslandsaufklärung</i>
Bilgisel özbelleme hakkı (Anayasa m. 2/1 ve 1/1).	Anayasa m. 10 yalnız içeriği değil; bilgi edinme, işleme ve aktarımı da kapsar.	BT sistemlerinin gizliliği ve bütünlüğü temel hakkı.	Şüphesiz 6 aylık trafik verisi saklama ağır müdahale; sıkı koşullar.	Ortak veri havuzu mümkün, fakat sıkı yasal çerçeve + ek güvenceler.	Çekirdek özel yaşam alanının korunması; silme ve bağımsız ön denetim.	Stratejik gözetim için çok katmanlı güvence mimarisi zorunlu.

Smith v. Maryland (1979) • Klasik Doktrin

Telefon numarası arama kayıtlarına ilişkin makul mahremiyet beklentisi yoktur; kişi verisini gönüllü olarak ifşa eder ("third party doctrine").

United States v. Jones (2012)

GPS ile uzun süreli takip "arama" niteliğindedir. Yargıç Sotomayor: "*Uzun süreli ve sistematik izleme, kısa süreli gözlemden çok daha ağır müdahaledir.*"

Carpenter v. United States (2018)

Cep telefonu baz istasyonu konum verisine (CSLI) erişim "arama" niteliği taşır ve kural olarak warrant gerektirir. *Üçüncü kişide bulunan veriye sınırsız erişim reddedilmiştir.*

ACLU v. Clapper (2015)

NSA'nın toplu metadata toplama programı, **USA Patriot Act §215 kapsamında verilen yetkiyi aşmıştır.** "*Önce tüm verileri topla, sonra analiz et*" yaklaşımı kanunilik bakımından kabul edilmedi.

BİRLEŞİK KRALLIK

*IPA Rejimi & Privacy International Kararı****Big Brother Watch v. UK (BD, 2021)***

Toplu gözetim ilke olarak yasak değildir; ancak seçim–filtreleme–inceleme aşamalarındaki güvenceler yetersiz kalmıştır.

R (Privacy International) v. IPT (UKSC, 2019)

"Ouster clause" tartışmasında yargı denetiminin kapatılmasına karşı güçlü tutum.

Temel mesaj: Kitlesel veri toplama uygulamalarında etkili hukuk yolu ve denetim, lüks değil *meşruiyetin şartıdır*.

FRANSA

*"Renseignement" Rejimi ve Anayasa Konseyi****Loi relative au renseignement (2015)***

İstihbarat faaliyetlerinin geniş yasal çerçevesi.

Conseil constitutionnel — 23.07.2015, 2015-713 DC

İstihbarat alanındaki algoritmik analiz sistemleri anayasal sıkı denetime tabidir.

Veri saklama-erişim rejimi: ABAD'ın La Quadrature du Net içtihadıyla yoğun gerilim alanı oluşturur. "İdari kolluk/istihbarat" ile "adli kolluk" ayrımı kitlesel tekniklerin anayasal denetimini ortadan kaldırmaz.

XVIII Veri Koruma İlkeleri Açısından Analiz

1

Amaç Sınırlılığı

Purpose Limitation

Belirli, açık ve meşru amaçlar. "İstihbarat havuzu" amaç sınırlılığının çekirdeğini yok eder.

2

Veri Minimizasyonu

Data Minimization

Yeterli, ilgili ve gerekli olanla sınırlı. "Gelecekteki potansiyel değer" yaklaşımı ilkenin antitezidir.

3

Tasarım Gereği Gizlilik

Privacy by Design

Sistemler en kısıtlayıcı ayarlarla çalışmalı. Hipotetik karar "varsayılan olarak gözetim" altyapısı kurar.

4

Saklama-İmha Rejimi

Retention/Deletion

Gerekli olmayan veri derhal silinmeli. Aylık otomatik akış müdahaleyi kalıcı altyapıya dönüştürür.

5

Şeffaflık

Transparency

İlgilinin haklarını kullanabilmesi için ön şart. Hipotetik modelde milyonlar bilgilendirilmez.

6

Hesap Verebilirlik

Accountability

Veri sorumlusunun sorumlulukları somut, ölçülebilir ve denetlenebilir olmalıdır.

Bireyselleştirilmiş Tedbir Mantığının Tasfiyesi

CMK'nin koruma tedbirleri sistemi, somut bir kişiye yönelen belirli derecede şüpheyi varsayar. "Önce verisini al, sonra ayıkla" mantığı, somut olay bağı ve sebep gösterme gerekliliklerini ortadan kaldırır.

İlgili Çerçeve: *Klass v. Germany*

Masumiyet Karinesinin Yapısal İhlali

Genelleyici toplu toplama, tüm vatandaşları potansiyel olarak "şüphe altında" konumlandırır. Liberal ceza muhakemesi felsefesi, vatandaş devletın meşru kuşkusunun sınırlayıcı çerçevesi olarak konumlandırır.

İlgili Çerçeve: *Anayasa m. 38, AİHS m. 6/2*

Nemo Tenetur ve Pasif Veri Üretimi

Modern tartışmada nemo tenetur yalnızca aktif beyana karşı değil; pasif olarak ürettiğimiz dijital izlerin aleyhimize konuşturulmasına karşı da bir kalkandır.

İlgili Çerçeve: *Kendi aleyhine delil*

Maddi Gerçek Hukuk Devleti Çerçevesinde

Türk ceza muhakemesi öğretisinde yerleşik kabul: Hukuk devleti güvenceleri maddi gerçeğin araştırılmasının çerçevesidir. Etkin soruşturma, bağımsız denetim ve hak korumasının yok olduğu alan meşru görülemez.

İlgili Çerçeve: *Hukuk devleti ilkesi*

XX Bütüncül Uygulama: Dört Soruluk Test ve İhlal Tablosu

1

Müdahale?
VAR

2

Kanunla?
SORUNLU

3

Meşru Amaç?
VAR

4

Demokratik/Ölçülü?
HAYIR

Anayasa m. 13 + AİHS m. 8/2 Birleşik Testi

Kırılma noktaları: Hedefleme yokluğu ("tüm kullanıcılar") + Süreklilik ("aylık güncelleme")

İLGİLİ NORM	HAK / İLKE	YAPISAL SORUN
Anayasa m. 13 / AİHS m. 8	Ölçülülük ve gereklilik	Mozaik etkili kitlesel veri havuzu; gereklilik testinin aşılması
Anayasa m. 20 / AİHS m. 8	Kişisel veriler / özel hayat	Kanunun kalitesi yoksunluğu; ayırım gözetmeyen saklama
Anayasa m. 22 / AİHS m. 8	Haberleşme hürriyeti	Metadata üzerinden sürekli denetim altına alma
m. 40/2 – m. 36 / AİHS m. 13	Etkili başvuru, mahkemeye erişim	Kanun yolu/süre gösterilmemesi; bireye bildirim olmaması
AB Şart m. 7-8 (referans)	Mahremiyet ve veri koruma	"Genel ve ayırım gözetmeyen" toplama yasağı (LQDN)
Hukuk devleti ilkesi	Ultra vires, yetki saptırması	"Bilgi-belge talebi"nin veri havuzu yetkisine dönüştürülmesi

Bütüncül Değerlendirme

"Önce herkesin verisini al, sonra ayıkla" yaklaşımı, demokratik anayasal düzenle bağdaşır bir yöntem değildir.

1

Anayasal Test Aşılmaz

m. 13, 20 ve 22: kanunilik, belirlilik, gereklilik ve orantılılık eşikleri karşılanamaz; hakkın özüne dokunma riski mevcuttur.

2

AİHM Standardı Karşılanmaz

Weber + Big Brother Watch sekiz basamaklı testinin kategori, süre, denetim, ex post inceleme ve imha gereklilikleri sağlanamaz.

3

AB Hukukuyla Bağdaşmaz

Polis Direktifi 2016/680 ve ABAD üçlemesi (DRI – Tele2 – LQDN) genel ve ayırım gözetmeyen toplamayı reddeder.

4

PVSK Ek m. 7 Aşılır

Bilgi-belge talebi yetkisi, milyonlarca kullanıcıyı kapsayan kalıcı veri havuzu yetkisine dönüştürülemez.